TORNIO-
MUONIO-
JOKI-
SEURA
ry

Liki 40 vuotta

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Maa- ja metsävaliokunta
Ympäristövaliokunta

mmv@eduskunta.fi
ymv@eduskunta.fi

Turtola 19.9.2024

E-kirje Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuonna 2025

Jokiseura viittaa 11.6.2024 antamaamme lausuntoon *https://jokiseura.fi/arkisto_files/2418_Jokiseura_vuoden_2025_lohikiintioista_Eduskunnalle_10062024.pdf*

Ko. lausunnon jälkeen on saatu komission ehdotus ja Orian Bondestamin laatima perusmuistio (VN:n E-kirje EU/61/2024-MMM-42). Kutsumme jatkossa perusmuistiota E-kirjeeksi erotuksena Bondestamin aiemmasta samaa aihetta koskevasta perusmuistiosta 7.6.2024.

E-kirjeessä viitataan asianmukaisesti kalastukseen kestävän enimmäistuoton mukaisesti: *Suomi kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2025 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävää enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti*.

Suomi sanoo kannattavansa kalastusta lain mukaisesti. Onko kyseessä pelkkä korulause, kun varsinaisissa asiakohdissa poiketaan näistä vaatimuksista?

Myönteistä E-kirjeessä on, että VN kannattaa lohen kalastuskiintiön pienentämistä siten, että Suomen kiintiöosuus olisi 2500 lohta pienempi, kuin kuluvan vuoden saalis Pohjanlahdella. Myönteistä on, että kiintiövaihdoista ja lohikiintiön korotusautomaatista luovutaan.

Edellisen kanssa on ristiriitaista, että E-kirjeen mukaan pyritään siihen, että aiempien vuosien tavoin muut Itämeren jäsenvaltiot sitoutuisivat siirtämään

hyödyttömiksi jäävät lohikiintiönsä tarvittavilta osin ylläpitämään Suomen (ja Ruotsin) rannikkokalastusta

E-kirjeen mukaan Tornionjoen lohikanta arvioidaan olevan MSY tilassa. Lohitutkijoilta saadun tuoreen tiedon mukaan vuosien 2023 ja 2024 kutukannan mukaan on todennäköisempää, että **Tornionjoen lohi ei olisi MSY-tilassa, kuin olisi**. Kansanedustajien on syytä esittää tästä asiasta tarkentava kysymys LUKE:n edustajalle. Tämä on konkreettinen esimerkki siitä, että lohen osalta ICES-neuvo ei perustu ajantasaiseen tietoon. **E-kirjeessä esitetyt lohenkalastuksen rajoitukset eivät ole riittäviä. TAC:n myöntämiseen ei ole päteviä perusteita**.

Vaikka merikiintiötä pienennettäisiin ehdotetulla tavalla, ei kalastusvaraa jää joelle laisinkaan. Lapin ELY-keskus suositteli Tornionjoella kalastavia keskittymään kuluneena kesänä hauen pyyntiin. (*https://www.ely-keskus.fi/kalastus-tornionjoella*) Niinpä paikalliset kalastajat jättivät veneensä pääsääntöisesti kuiville. Vuoden 2024 luotaustulosten perusteella ensi kesästä on odotettavissa jopa edellisisiä vuosia heikompi lohivuosi, koska yhden merivuoden lohien osuus on historiallisen pieni. **Tornionjoen kalastusmatkailu uhkaa näivettyä kokonaan**.

LUKE:n tutkimuksen (*https://jukuri.luke.fi/handle/10024/546477*) mukaan Tenon sulkeminen kalastukselta aiheutti Utsjoelle mahdollisesti yli neljän miljoonan euron tulojen menetykset. Lohenkalastus Tornionjoella on tuottavampaa kuin lohenkalastus merialueilla. Joen mahdollinen sulkeminen aiheuttaisi yli 10 miljoonan euron menetykset. **VN on tehnyt E-kirjeessään vakavan virheen jättämällä tyystin kertomatta taloudelliset vaikutukset Tornionlaaksoon**.

Pääaltaan ja Suomenlahden silakkakannasta on pidettävä hyvää huolta erityisesti lohen vuoksi. Heikon silakkakannan tilanteessa lohi syö liikaa kilohailia ja sen seurauksena lohen poikastuotanto kärsii (M74 oireyhtymä). Edellytykset M-74 oireyhtymän vahvistumiselle kasvavat, mikäli silakkakiintiötä kasvatetaan ja kilohailikiintiötä pienennetään komission esitysten mukaisesti. Pohjanlahden nuori silakka on tärkeää paitsi itse silakkakannalle, myös post-smolteille eli nuorille lohille. Kiintiön nostamiselle ei ole päteviä perusteita. Kiintiön nostaminen hidastaa lain edellyttämän MSY-tason saavuttamista.

E-kirjeessä VN liputtaa monivuotisen hoitosuunnitelman puolesta. Jokiseura katsoo, että esitetyllä hoitosuunnitelmalla sementoitaisiin vain merialueiden sekakantakalastus. **Lohen merikalastus merkittävänä kaupallisena kalastuksena on tullut tiensä päähän.** Siihen on turha uhrata kalliita hallintokuluja tyhjän päiten.

ICES:n neuvonannon taulukon 2 mukaan usea lohikanta on alle MSY-tason. Tornionjokeen nousi viime vuonna 20 000 lohta, joten Tornionjoen lohi oli jo vuonna 2023 selvästi alle MSY-tason, joten ICES:n skenaario 7:n mukaisen neuvon voi näin ollen todeta olevan EU-lain vastainen.

Pohjanlahden ja Suomenlahden lohen TAC on näin ollen säädettävä varovaisuusperiaatteen ja asetuksen 1380/2013 perusteella **nollaksi** (0) samalla tavalla kuin Itäisen ja läntisen turskan ja läntisen silakan osalta on tehty. ICES:n neuvonannon skenaario 2 (kuva) antaa tähän tieteellisen pohjan.

LOHI Itämeri ja Pohjanlahti LOHISAALIIT VUOSITTAIN 1987-2023

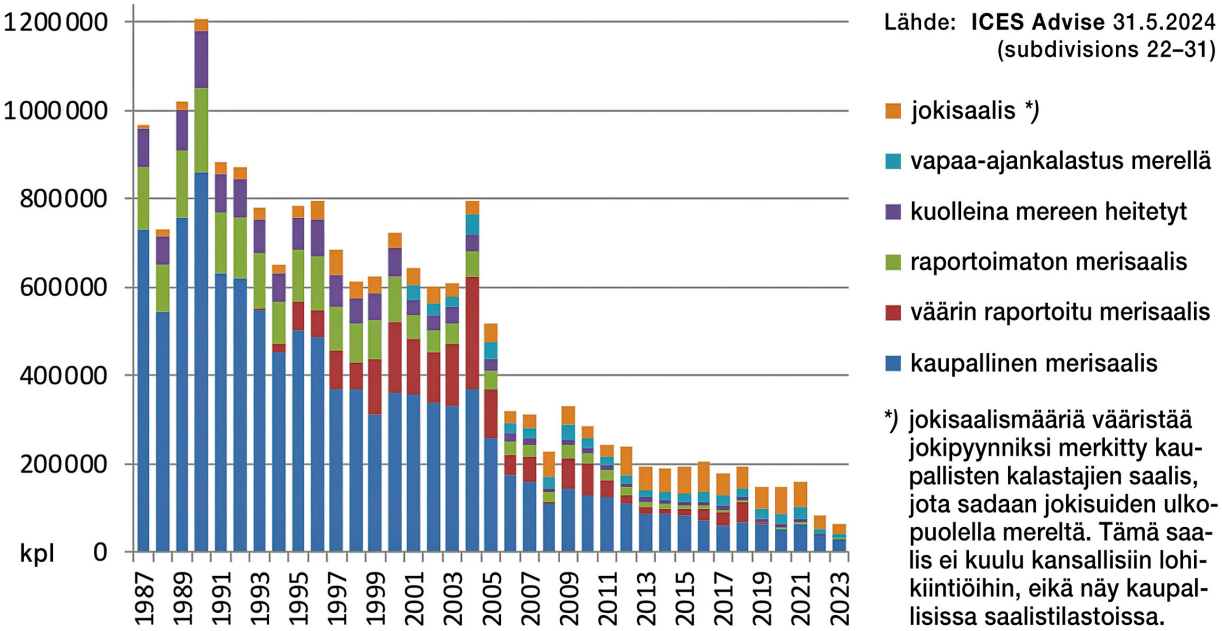

KUTUKALOJEN MEDIAANIARVOJEN MUUTOS VUONNA 2025 VERRATTUNA VUOTEEN 2024 (159 300 KALAA)
ICES skenaarioiden 2 ja 7 vertailu vuodelle 2025
Lähde: ICES-neuvonanto 31. 5.2024 kalastusmahdollisuuksista, saaliista ja pyyntiponnistuksesta sal. 27.22–31
ICES-neuvonanto s. 8, taulukko 2 - Lohi osa-alueilla 22–31 (Itämeren pääallas ja Pohjanlahti, tuhansia kaloja)

	Kaupallinen ja vap.ajankalastus **merellä** yht.	F-arvo - suhteellinen kuolevuusluku	Lohenkalastus ulkomerellä	Lohen rannikkokalastus (Suomi ja Ruotsi) yht.	Jokisaaliina saadut lohet, kaikki joet yht.	Kutulohia 2025 syksyllä, kaikki joet yht.	Kudulle 2025 pääsevien lohien muutosprosentti	Pyynnistä johtuva lohimäärän muutos, kpl
MSY-lähestymistapa eli ICES-scenaario 2	**0**	**0**	**0**	**0**	**28,4**	**163,3**	**+2,5**	**40,7**
ICES-scenaario 7	**40**	**0.074**	**0**	**40,0**	**24,3**	**139,4**	**-12,5**	**35,1**

Tornio-Muoniojokiseura esittää, että Pohjanlahden osalta lohen kalastuskiintiö säädetään ICES skenaarion 2 perusteella, sisältäen poikkeuksen sallia tiukkarajainen, aikaisintaan 20.6.2025 aloitettava, terminaalikalastus viljeltyjen lohien kalastamiseksi. Huom. Myös valtioneuvoston perusmuistiossa sitoudutaan MSY-tasoon.

Tornio-Muoniojokiseura ry

Kalervo Aska

LUKE / SLU 2024

ICES:n analyysit mädin määrän ja vaelluspoikastuotannon välisestä yhteydestä (ns. stock-recruit -yhteys) Tornionjoessa antavat osviittaa siitä, kuinka monta kalaa pitäisi kutea joessa, jotta MSY-tavoitteen mukainen vaelluspoikastuotanto saavutettaisiin. Tämän yhteyden ja viimeisen lohimallin (ICES 2023a) mukaan MSY-tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan runsaat 220 miljoonaa mätimunaa (vähän alle 1,4 miljoonan smoltin tuottamiseksi, kuva 2.8), mikä Tornionjoen empiiristen tietojen perusteella vastaa n. 21 000 naaraskalaa niiden keskipainon (n. 8 kg) sekä 1 350 mätimunaa/painokilo mukaan laskettuna. Tämä taas vastaa yhteensä n. 35 000 kutukalaa molemmista sukupuolista, jos naaraita oletetaan olevan noin 60 % kutevasta kannasta. Vastaavasti tavoite saavuttaa 80 % potentiaalisesta poikastuotannosta (vähän yli 1,4 miljoonaa smolttia) vaatii noin 260 miljoonaa mätimunaa, eli 24 000 naaraskalaa tai 41 000 kutukalaa molemmista sukupuolista. ICES:n viimeisten analyysien (2023a) mukaan alin kynnysarvo R_{lim} (27 miljoonaa mätimunaa, noin 0,4 miljoonaa smolttia, 4 200 kutukalaa) on huomattavasti alempi kuin kannan nykyinen koko: Tornionjoki arvioidaan erittäin tuottavaksi lohivesistöksi, jonka S/R-käyrän kaltevuus on jyrkkä silloin kuin lohimäärä on alhainen (kuva 2.8), mikä R_{lim} -määrityksen mukaan tarkoittaa, että kannalla on normaaliolosuhteissa kyky palautua nopeasti omalle R_{MSY}-tasolle, jos kalastusta ei ole lainkaan.

TAV.

TOT.

MSY

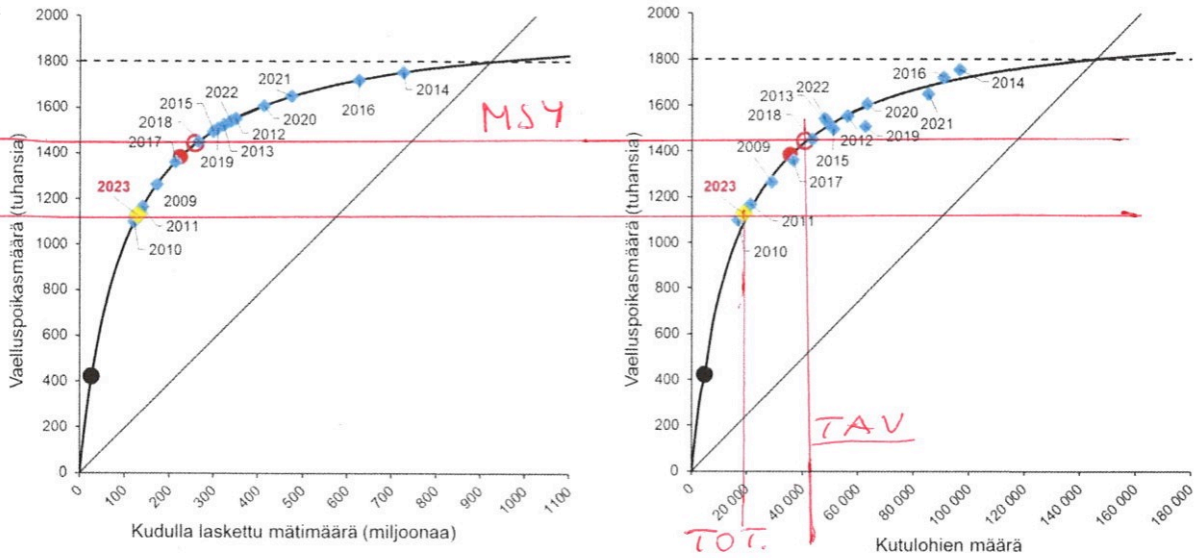

Kuva 2.8. Mätimäärän (vasemmalla) ja kutulohien yksilömäärän (oikealla) arvioitu yhteys smoltti- eli vaelluspoikasmääriin Tornionjoessa. *Yhtenäinen käyrä kuvaa mediaaniin pohjautuvaa ns. stock-recruit-yhteyttä (S/R-käyrä), jota on arvioitu Tornionjoesta saatujen tietojen ja ICES:n lohikantamallin pohjalta (ICES 2023a). Punainen täplä osoittaa vaelluspoikastuotannon Tornionjoelle jokikohtaisesti arvioidulle MSY-tasolle eli 77 % arvioidusta potentiaalisesta smolttituotannosta (jota on kuvattu katkonaisella vaakaviivalla). Tämä lähes 1,4 miljoonaa smolttia syntyy vähän yli 220 miljoonasta mätimunasta eli noin 35 000 kutukalasta. Punainen ympyrä esittää vaelluspoikastuotantoa 80 %:ssa arvioidusta maksimaalisesta vaelluspoikastuotannosta eli Suomen ja Ruotsin kansallisen hoitotavoitteen. Myös R_{lim} – ICES:n määrittämä kynnysarvo – on merkitty (musta täytetty ympyrä). Pienemmät vinoneliöt osoittavat laskennallisia vuosittaisia vaelluspoikastuotantotasoja kutuvuosien 2009–2023 tuloksina pohjautuen kutukalojen määräarvioihin sekä kerättyihin tietoihin kutulohien ikä- ja sukupuolijakaumista. Oikeanpuoleisessa kuvassa vinoneliöt eivät ole tarkalleen käyrällä, koska mätimunien määrä kutukalaa kohti vaihtelee vuosittain; tämä on otettu huomioon vuosittaisten pisteiden laskennassa, kun taas S/R–käyrä kutukalojen määränä x-akselilla perustuu monivuotiseen hedelmällisyyden keskiarvoon. Kuvassa on esitetty myös niin kutsuttu korvauslinja (origosta nouseva suora), joka osoittaa kuinka monta mätimunaa keskimääräisen joesta vaeltavan smoltin on tuotettava, jotta lohikannan suuruus pysyisi ennallaan.*

Edellä mainitut laskelmat tarvittavista mäti- ja kutukalojen määrästä ovat ns. pistearvioita eli ne eivät ota huomioon seurantatietojen epätarkkuuksia eivätkä luonnonvaihteluita (esim. ilmaston vaihtelusta johtuvaa kuolleisuuden vaihtelua mätimunasta smolteihin). Nämä epävarmuudet näkyvät muun muassa selkeänä vaihteluna (ks. yllä) edellisten laskelmien vuosittaisten päivitysten tuloksissa. ICES:n kanta-analyysin pistearvio siitä, montako täysikasvuista kutevaa lohta Tornionjoessa tarvitaan saavuttamaan aiempi kansainvälinen tavoite 75 % potentiaalisesta vaelluspoikastuotannosta, on vaihdellut 29 000 ja 52 000 kalan välillä vuoden 2011 arviosta lähtien (Anon. 2011, Dannewitz ym. 2013, Palm ym. 2012 sekä 2014–2022).